

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Triumphvs Sacer Sanctorvm

Halloix, Pierre

Antverpiæ, 1617

Cap. 16. A D. Petri ad plateam Cuniculorum appellatam progressio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44013

dicitur perrectum est. Ea tam densis superne viridantibus ramis prætexta erat, vt gratissimi spissitudine umbraculi, non modò dulcissimum adferre refrigerium posset, verum & pluuiæ atque imbrium, si qui ingruerent, importunitatem arcere, & ardentis caniculæ spicula prohibere. Et cum eiusdem vici, spacio quidem angusti, sed splendido ornatu non minus augusti aduersæ ædes ac muri multo tapete, imagine, tabulâ pictâ sub illâ umbraculi amœnitate sacrum quendam animis horrorem obijcerent, speciem quandam antiqui ac venerabilis luci tibi obuersari diceres. Hinc egressi templû magni Apostolorum Principis aspiciamus: quod prius quàm ingrediamur, non nihil resistendum est, & animus antè præparandus.

CAPVT XVI.

A Diui Petri ad plateam vulgò Cuniculorum dictam progressio.

NT E inclytum illud D. Petri & docto Canonicoꝝ collegio prælustre templum, erant in imâ, quæ de iam egimus, plateâ, quæ dignè, ad ædis ingressum, præparationi subseruirent: nempe tum pia quædam domibus adhærentia & Diuorum variâ effigie insignia

gnia altaria, tum qui notissimam Sanctorum
Francisci & Clarae pietatem illis conformiter personati sacram ædem subituris ingererent. Haustâ igitur oculis vel præconceptâ animo pietate in augustissimum illud templum religiosa supplicantium series ingressa est, & Martyrû beata pignora in intimum vsque sacrarium multis vnde-
quaq; luminibus clarum delata, & coram arâ principe in subiecto egregieque adornato tabernaculo reuerenter deposita: cuius tabernaculi à multis admodum commendati decorem ac venustatem vereor vt exequet stilius. Sustinebant illud tres dumtaxat columnæ hemicycli formâ exhibentes: quibus iniectæ totidē pyramides medium supra aram elegantissimum cœlum concavâ quidem sui plagâ cœruleum multumq; dispersum micantibus stellis coruscum, in conuexâ verò prorsus flâmeum amplectebantur. Extimam porrô & summam eius altitudinem corona imperialis aurata, & subinde amœnis floribus speciosè interstinctâ spectabili magnitudine & pulchritudine coronabat. Imum cœli ambitum, & quasi horizontem limbus è filo serico arte Phrygiâ insigniter elaboratus circumibat: intra ambitum è transuersis per diametrum viridantibus tænijs, cum

alia insignia, tum Christi cruciati instrumenta, certis apta interuallis, cū splendore dependebant. Adde columnarum, pyramidum, aræ ipsius indumenta, ornamenta, additamenta flore, auro, purpurâ, holoserico ad gratiam & magnificentiam multiplici varietate & proportione, præquàm facilè exprimi possit, fulgentia. Totum verò hoc opus ciuis vnus sæpe gestis Magistratibus honorati, qui sibi quidem impensas, familiaræ verò laborem atque ornatum vltro efflagitarat, Votum fuit. Statutis ergò in hac arâ SS. Martyrum arcis, læta atque hilaris musica in eorum laudem, ab huius ædis, directore cantus, recenter composita modulatu suauissimo personuit. Cui & R^{mus.} ipse conuenientem de ijsdem Martyribus precationem solemnem subiecit. Itaq; paulo hîc longior, quàm alibi vsquam statio & supplicatio fuit. Quâ finitâ versùs S. Iacobi vicum, læto prosequente strepitu bombardarum (constiterat enim iuxta D. Petri, ciuium militaris cuneus) progressum est. Qui S. Iacobi vicus, quãto ab æde Patrum Societatis (qui erat totius processionis terminus) propiùs aberat, tanto incubuerat diligentius, ne à ceteris remotioribus, vel curâ apparatus, vel ornamentorum elegantiam vinceretur. Sed enim ante

huius

150 TRIUMPHVS SACER
dibus amœni, & floribus odori. Ingressus
tu quidem portas hæc arcuatas, inuenires
in veteribus vicis novos vicos, pro obscu-
ris splendidos, pro nigris virides, pro nudis
amictos. Nam quantum erat in vtroque
latæ plateæ latere, vicini ædibus spacij,
quod canalibus incilibus comprehende-
retur, id totum productis in longum, super
colūnares stipites, tigillis, ijsquæ pulcher-
rimo peristromate cōuestitis à mediâ viæ
areâ sequestrabatur: sic vt in lateribus sin-
gulis, quasi singulæ essent inter ædificia &
ornatus Attalicos angustæ semitæ; in me-
dio autem inter regios à dextrâ & læuâ ta-
petes verè via regia: & ea quidem non in-
fernè dura lædendis pedibus, sed molliter
herbida leniendis gressibus: nec supernè
aprica tolerandis æstibus, sed vmbrosè
opaca captandis teporibus. Siquidem con-
iungebant domos contrarias ducti à fene-
stris ad fenestras vernâtes funiculi suis ar-
tificiosis orbiculorum, corollarum, alia-
rumquæ inuentionum appendicibus de-
cussatim exornati. Per hanc igitur viam,
quasi per sanum aliquod non profanum,
egregiè circumquaque cincti & muris At-
talicis septi cum horrore & veneratione
transibamus, cùm ad secundos arcus & al-
teras portas accessimus nihilo iam præte-
ritis

S S. TERENT. ET SOC. M M. 151
ritis neque natiuâ formâ impares, neque
cultu accessorio inferiores. Atque, vt frons
fuit, sic penetralia inuenimus, & quidem
vt in plateæ umbilico, sic plus honoris
fuit. Nam ingeniosa magnifici & elegantis
tabernaculi substructio in sublime caput
attollens hanc plateæ regionem haud me-
diocriter decorabat: siquidem ad eius or-
natum dies sanè haud paucos, protensis,
instigante sanctorum Martyrum amore,
vigilijs, vicini illic ciuis primarij & sæpe-
numero de Magistratu familia pientissima
excubarat. Ea igitur substructio quatuor
columnis stabat quaternos denos pedes
altis, quibus octoni arcus fornicati varièq;
inter sese perplexi intrinsecus insistebant.
Nam prominentia forinsecus earundem
columnarum capitella singulæ pyramides
solerti exstructæ artificio occupabāt. Por-
rò in summis illis, quæ structuræ in medi-
tullio visebantur, arcubus, rotūda laternæ,
vt vulgò appellant, forma supereminebat,
quæ ipsa quoque pyramidem suam latera-
libus, proportionem iustâ, excelsiorem su-
stinebat. Hæc ergo quæ vel nuda gratiam
& venustatem præstarent, post adhibitos
ab ingenio & materie cultus preciosiores,
nouo quodâ & admirando industrij splen-
doris additamento plus placebant. Nam

arcus ipsos virens circumcurrebat hedera,
 partim stellulis scitè ex auro concinnatis,
 partim multijugis floribus plurifariam in-
 cisis, saltuatim interpuncta. Bases item &
 columnæ & pyramides & alia eiusmodi,
 varijs cōuoluta, ornata, distincta erant siue
 aulæis Babylonijs, siue herbeis aut floreis,
 cariori arte quàm materie, vel amētis. Iam
 celum quod altare cōtegebat, non cælato
 quidem in ære aut ferro, sed in flore &
 herbâ cancellato opere splendidabat: cui
 extrinsecus frōtem obuelabat longa tania
 floribus purpureis in characteres efforma-
 tis S. T E R E N T I A N I nomen & inuoca-
 tionem ostendēs. Ara autem ipsa præclaro
 & exquisito amictu primas tenebat, super
 quam lumina ceræ virgineæ complura in
 argenteis fulgentia candelabris, Christi in
 cruce fixi longè pulcherrimam effigiem
 argenteam & inauratam cum alijs corus-
 cantibus cimelijs collustrabant. Eiusdem
 aræ quaterna latera, pueri totidem Ange-
 licâ formâ & habitu, tedâ candidâ prælu-
 centes constipabant. Denique tota ara se-
 pimento virgulteo cancellatim circum-
 ducto pulcrior parebat & purior: A quâ si
 oculos vel in hâc vel in illam ædificiorum
 partem deflecteres, vix ea præ grandibus
 regionum tapetium prætēturis attingeres:

quo

quorum quidem tapetium ex parte alterâ octoni deni vnâ eâdemque manu & acu regificè pertexti, & continuo æqualique positu in longum directi, integram tibi historiâ Dominicæ passionis in memoriam redigebant. Hic ergo aliquâtisper pompa constitit, & super nobili tam excellentis tabernaculi repositorio sita SS. Martyrum corpora, debitis honoribus & grato concentu affecta, non nihil quiescere. Sed ultra quoque progredientibus, eadem quæ hinc festiui facies apparatus, quæ frondosis supra vmbraculis, quæ opiparo à lateribus ædium cultu, se vsq; ad extremas arcuales portas ostēdit. Quin & lōgius quoq; extra illas (ne fortè tot cōclusa portis pietas hac tantum tenuis extendisse alas putetur) cōsimilis ornatus, nec dissimilis deuotio emicuit. Vbi & vna vidua (memor enim euāgelicę hęc nō prætereo) non paucas noctes cum domesticis suis vigil, aliquod Diuis Martyribus & operâ & sūptu, honoris exhibere obsequiū studuit. Nā & speciē altaris haud contemnendā, ædium suarū fronti addidit, adhibitis præter alia decora solertibus atq; ingeniosis variè pictarū chartarū cæsuris & variegationibus, tam magnæ industriæ, quàm laboris prolixi, & cōiunctæ modestiâ pietatis indicibus, Cui pietati

etiam liberos suos docuit materno affectu
velificari. Nam & maiorem natu filium,
cui bonâ eruditæ mentis acie prædito mi-
nimè grauis est oculorum orbitas, ad lati-
nos aliquot versus pangendos, quibus SS.
Martyres salutarentur, impulit, & octen-
nem alterum cum suo fraterculo & vna
puellula habitu pastoritio indutos proce-
dere obuiam & prono poplite sacras reli-
quias venerari iussit. Fuerunt autem, si quis
requirat, hi versus senarij affectu magis
quàm elegantiâ æstimandi; etsi quaternis
versibus ternâ nobis magna bona opta-
uerint:

TERENTIANE, tuq; socie Martyres,
Adeste vestris præfides clientibus:

Seruate vestro ciuitatem unuaine,

Ipsuq; vobis quod sacrat se, Belgium.

Erat hinc aliquâto vltèrius progressis pro-
ximè à plateâ vulgo Cuniculorû dictâ in-
signe tabernaculum rubicanti supernè
serico conopæo intermicantibus stellis
distincto pellucidum & ipsis purpuratis
martyribus concolor, opus sedulâ certa-
rum virginum operâ atque industriâ egre-
giè adornatum. Statio hîc fuit & mora, sed
vt termino appropinquantibus, eaq; pro-
pter etiam appropèrantibus perexigua, &
ferè quantula duntaxat ad novos feretro-
rum

S S. T E R E N T. E T S O C. M M. 155
rum gestatores, qui sese certati mimmit-
tebant, suscipiendos requisita sit. Itaque ut
ipsa pompa cursum, sic ego stilum accele-
rabo, & rectâ per plateam illâ D. Iacobo
obuersam (hac enim viâ procedit suppli-
catio) versus pægma illud aërium, quod
hinc video, & istam præsuauem harmo-
niam, quam hinc haurio, medijs omnibus
prætermiſſis, citatiore gressu me cōfero.

C A P V T X V I I.

*Platea cuniculorum, & vici noui pægma
& Musæ.*

B I N Æ dumtaxat plateæ iam re-
stât, sed eæ nobis non more alia-
rû, composito passu peragrâdæ,
at vi quadam maiore (adeò se hîc
turbæ comprimunt) perrumpendæ. Nam
ut processionis propinqua hîc meta; sic
populus longè densissimus cōferto agmi-
ne huc affluxit, transitumquæ contrusione
remoratur: eâ quidem causâ, quòd in alte-
ram earum platearû sublime illud pægma
iuuentutis Insulanæ multos contraxerit: in
alteram autem templo proximam, & Mu-
sæ Gymnasij, & theatra Apollinea multi-
plicis expectatione spectaculi plurimos
commouerint. In priore igitur illa plateâ
(Cuniculorum vulgò appellât) quâ parte
in po-